



רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
כ"ד סיון תשס"ט

פרשה:
שלח

כותרת:
מדוע בישראל מאירים פנים רק לתיירים מחו"ל?

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת שלח

מדוע בישראל מאירים פנים רק לתיירים מחו"ל?

כל מי שביקר בארץ שם לב בוודאי לתופעה מעניינת: הישראלים מכבדים מאד תיירים, בעוד שלמקומיים הם לא כל כך מאירים פנים. התיירים זוכים תמיד לראות ישראלים מחייכים, אדיבים ונחמדים. כאשר אני מגיע ארצה ואני פונה למישהו בעברית – אני מקבל יחס של מקומי, שזה בעצם חוסר יחס. אבל אם אני פונה למישהו באנגלית, או אז אני זוכה ליחס מועדף השמור לתיירים בלבד...

ניסיתי אם-כן להבין מדוע זה באמת כך, מה מיוחד כל כך בתיירים שגורם לישראלים לצאת מקליפתם הקשה ולגלות את החלק הנחמד יותר החבוי עמוק בתוכם.

יהיו בודאי כאלה שיאמרו שמדובר פשוט בחשבון של כדאיות, התיירים הם חלק חשוב מאוד בכלכלה הישראלית, הם באים לפה, נמצאים במלונות, קונים בחנויות וכו', מאות ואלפי ישראלים מתפרנסים מזה.

אבל אני סבור שיש כאן משהו יותר אמיתי ועמוק.

השבוע אנחנו קוראים על סיפור המרגלים. כולנו מכירים את הסיפור, כיצד משה רבינו שלח את שנים-עשר נשיאי העדה "לחפור את הארץ" ולבוא חזרה ולספר לעם ישראל במדבר מה קורה שם. הם אכן חזרו אחרי ארבעים יום, וסיפרו שהארץ היא אכן "ארץ זבת חלב ודבש", אך פה מגיע ה"אבל" הגדול: העם הוא עז וחזק והוא יושב בערים בצורות, ובנוסף לכך הם ראו את הענקים וכו'. כלב בן יפונה שהיה אחד מהמרגלים מיד מפסיק אותם ומכריז "עלה נעלה וירשנו אותה", אנחנו בהחלט יכולים לכבוש את הארץ.

אולם חבריו לא שינו את דעתם, ומיד הם ממשיכים עם המסקנה שלהם: "לא נוכל לעלות כי חזק הוא ממנו". למשמע הדברים, העדה כולה מתלוננת על משה ואהרן, לאמור: "לו מתנו בארץ מצרים" – יותר טוב למות במצרים או במדבר מאשר למות בחרב בארץ ישראל, "נשינו וטפינו

יהיו לבז". ולכן הם טוענים "הלא טוב לנו שוב מצרימה" והמסקנה הבלתי נמנעת היא: "נתנה ראש ונשובה מצרימה".

ומהי התגובה של משה ואהרן לנוכח כל התלונות הללו: "ויפול משה ואהרן על פניהם" – הם נפלו על פניהם קבל עם ועדה!

מה קורה כאן? איזו מין תגובה זאת? כלום כך מגיב מנהיג? והרי כבר בעבר היו תלונות מאוד דומות, כשעם ישראל עמד בעת קריעת ים סוף נשמעו מהם טענות דומות להפליא, כמעט מילה במילה, כמו: "המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר".

מה היתה תגובת משה כאשר נשמעו תלונות דומות בעבר: "התיצבו וראו את ישועת ה'". אל תפחדו, הקב"ה יעשה לנו ניסים! מדוע כאן משה לא קם ואמר דברים דומים?! לכל הפחות היה עליו להגיד משהו בשעה קשה כזאת כאשר כל העם רוצה לשמוע משהו, האם כל מה שהיה להם לעשות הוא ליפול על פניהם?!

וכמו שהמדרש רבה ותנחומא בפרשתנו (שלח ב') אכן כותבים על הפסוק: "אשתוללו אבירי לב נמו שנתם ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם", אומר המדרש: "אשתוללו אבירי לב – זה משה ואהרן אחרי ששלחו המרגלים ובאו ואמרו לשון הרע על הארץ ולא היו יודעים מה לעשות" (ראה לקו"ש ח' ע' 84 הערה 9).

והשאלה היותר משמעותית היא, היכן היה יהושע? אמנם כתוב בהמשך שהוא הצטרף לכלב ואמר "טובה הארץ מאוד מאוד", אבל זה בסוף, קצת באיחור. היכן הוא היה ברגע הגורלי והקריטי? מדוע הוא השאיר את כלב לבד נגד כולם? וכפי שרואים מדברי הקב"ה בהמשך הפרשה שכלב היה הכוכב העיקרי בסיפור: "ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי והביאותיו אל הארץ". כך אנו מוצאים גם בפרשת דברים, כשמשה חוזר ומספר את סיפור המרגלים נאמר: "זולתי כלב בן יפונה הוא יראנה... יען אשר מילא אחרי ה'".

מה אירע ליהושע? מדוע לא שמעו את קולו ברגעים הקריטיים?

בואו ננסה להבין מה התרחש פה. עם ישראל חי במשך מאות שנים עם התקוה שיום יבוא והם יכנסו לארץ ישראל. הקב"ה אמר זאת לאברהם, ליצחק וליעקב, והם סיפרו זאת לילדיהם ולצאצאיהם, וכך במשך 210 שנים של סבל במצרים כולם חלמו על ארץ ישראל. והנה בשעה שמשה בא סוף סוף להוציא אותם ממצרים, מיד בפעם הראשונה הוא אומר להם מה שהקב"ה

אמר לו: "אעלה אתכם מעני מצרים . . אל ארץ זבת חלב ודבש". והנה סוף סוף הם יצאו ממצרים וקיבלו כבר את התורה, בנו משכן וכו'.

והנה הם כבר מוכנים להכנס אל הארץ המובטחת, ולפתע חוזרים המרגלים ואומרים להם שזה הכל חלום יפה וטוב, אולם המציאות היא לגמרי אחרת, לדבריהם לא שייך לכבוש את הארץ. המרגלים מצדם נתנו דיווח אמיתי על המצב הנוכחי, היה זה רק טבעי שתבוא תגובה כזאת, חמורה מצד בני ישראל, שהרי חלום של מאות שנים מתנפץ לפתע פתאום מול סלע המציאות, ולכן "ויבכו העם בלילה ההוא".

נשאלת אפוא השאלה, אם-כן מדוע משה, או לפחות יהושע, לא אמרו מאומה?

הגמרא במסכת סוטה (לה, א) אומרת, שיהושע אכן ניסה לומר משהו עוד לפני שכלב פתח את פיו, אבל עם ישראל מיד צעק לעברו: "דין ראש קטיעה ימלל", "הראש הקטוע הזה ידבר". מה המשמעות של המילים האלו? ישנם מפרשים שמסבירים שעם ישראל כבר שמע את אלדד ומידד מתנבאים במחנה ואומרים "משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ" – לפיכך הם צעקו ליהושע: אתה מחפש את טובת עצמך, אתה רוצה להכנס לארץ כדי להיות מנהיג, אתה לא מחפש את טובתינו! ולכן הם כינו אותו "ראש קטוע", דהיינו שהוא עדיין לא הספיק להיות מנהיג. עם ישראל לא נתנו לו בכלל את הציאנס לפתוח את הפה.

זוהי אם-כן גם הסיבה מדוע משה ואהרן לא יכלו לומר דבר. ראשית הם בכלל לא היו בארץ ולכן אין להם זכות דיבור, המרגלים חזרו משם וסיפרו את מה שהם שראו, אז מה הם יכולים בכלל לומר כדי לנחם את העם, "אתם הרי לא הייתם שם". ובנוסף לזה, משה, אהרן ויהושע הם חלק מ"הממסד" שתמיד הבטיח לעם ישראל להכניס אותו אל הארץ המובטחת, ואם-כן אי אפשר לסמוך עליהם, יש להם אינטרסים מכל מיני טעמים...

כלב לעומת זאת היה נטול תפקידים, הוא לא היה חלק מההנהגה, אין לו לשכה ואין לו שליטה, הוא אובייקטיבי לחלוטין, הוא הביא "רוח אחרת" כאדם מבחוץ. ולכן דוקא לדברי כלב הם היו מוכנים להקשיב, דוקא הוא היה זה שהצליח לדבר והוא אכן הביא "רוח אחרת", רוח של אמונה בה' שאכן הם יצליחו לכבוש את הארץ.

אדם שגר בארץ ישראל וחי את חיי היום-יום שלו עם כל הבעיות שיש בארץ, ובפרט הבעיות הבטחוניות, כן עושים שלום ולא עושים שלום, הפסקת אש, מחזירים שבויים וכו' וכו' – לאדם

כזה קשה לראות את מעלת הארץ. דוקא התיירים שבאים מחוץ לארץ הם אלו שמזכירים לישראלים ש"טובה הארץ מאוד מאוד", הכלכלה פורחת בצורה שאנו יכולים רק לקנאות בהם, בכל מקום שאתה פונה יש בניה, הכל מתפתח, אלפי אנשים צעירים מסתובבים ברחובות. הארץ נראית יותר טובה מאי פעם.

דוקא מי שבא מבחוץ ומשקיף מן הצד רואה את התמונה הכוללת והרחבה של כל המצב. לכן הישראלים נחמדים לתיירים, הם חושבים לעצמם אם כל כך הרבה תיירים באים לארץ, סימן שמשהו בכל זאת טוב במקום הזה...

התפקיד שלנו כאן זה להיות כמו כלב, לספר לכולם ש"טובה הארץ מאוד מאוד".

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד